

Ant rytojaus i palvarką Dirvoniškius atėjo kazokas. Beveik tuo pačiu tarpu pasirodė pora vokiečių žvalgų. Kazokas sunkiai sužeidęs abudu vokiečių nuėjo atgal, o nežūgo pasirodė 8 vokiečių žvalgai, kurie nusivėję savo sužeistus draugus, o palvarkui žadėjo atkeršyti. Bet jau jie negryžo. Vokiečiai gavo trauktis. Tirstomis eilėmis ėjo ant Grinkiškės jau rusų pėstininkai. Tiltai ant Sušvės ir Grinkiškėj ir Pašūsvėje buvo vokiečių išardyti ir tas šiek tiek užlaikė rusų pėstininkus.

Grinkiškyje pridaryta nuostolių neperdaug. Dvaras Bialozoro išliko, tačiau iš dvoro vokiečiai viską išvežė ka galėjo. Sušvė-tai gan gili ir smarki Nevėžio šaka. Sutinku seną bobelę iš Pašūsvės, pavardė Fabarčienė. Ziūrėdama per akinius ant manęs apskatinėjo apie vokiečių būvimą. Miestelyj palikęs buvo vokiečių būrys. Jis per naktį dūko, surinkęs iš miestelio mergaites ir iš apilinkių starovierkas—burliokytes. Pasirodžius rusams, mergaitės pasinaudojo iš kilusio sumišimo ir leidos bėgti kaip buvus, kitos psumuogės. Nelaukdamos net šoko į upę, kurioj greitai kai kurios silpnėsės ėmė skęsti. Rusų kareiviai šoko gelbėti, gi kazokai, įpykę ant vokiečių už jų žvėriškumą, šoko su arkliais į upę, perplaukė ant kito kranto ir užpuolė išsigandusius vokiečius. Labai žmonės džiaugmingai sutiko rusus, vaišino juos kuo galėdami ir keikė vokiečius, verkdami skundės ant jų žiaurumų.

Nuo upės Sušvės eina miškai, pirmiau ažuoliniai, toliau pušyniai kito Bialozoro dvoro, Vasilškės. Kelias tuštintelis, žmonių nesimato niekur nė vieno. Viskas tarsi išmirė. Vasilškė—miestelis menkutis, bet išdeginotas. Ant laukų nupjauti žali javai: vokiečiai besitraukdami nupjovė jaunus rugius pašarui savo arkliams. Geresnius gyvulius nusivarė. Ant laukų tesimato tik palaikutės karvutės bėdnesnių žmonių.

Cia sutinku dvarponį iš dvoro Posandrovo. Jis bėga nuo vokiečių. Visai suvaržęs, netekęs viso turto, jau bijo pasilikti vokiečių užpakalyj vien dėl grąšančio bado. Jis jau antrą kartą buvo vokiečių su savęs sulaukęs. Kiti, žydai iš Tytavėnų, pergyvenę blogiausią ir baisiausią laiką, kuomet vokiečiai traukės nuo Šiaulių.

Rusai sumušė vokiečius prie kaimelio Oktiškių, arti Siandininkų, kur stovėjo štabas kaizerio sūnaus Joachimo. Pats Joachimas su štabu pabėgo ant Tytavėnų. Pagal kaimelio Novavioska (Naukaimių) mėgino vokiečiai atsisipirti, tačiau rusi prasimušė ir čia.

Tuokart vokiečiai jau leidosi bėgti kur kas galėjo ir išmanė. 7 automobiliai, kuriuose sėdėjo pats Joachimas, jo štabo oficialiai ir palydovai, leidosi kiek galėdami per Tytavėnų miestelį. Paskutinis automobilis užkluvo prie rinkelio ir iš to vokiečiai šoko bėgti pėsti. Paskui štabo leidosi bėgti pėstininkai, palikdami savo šaudykles, rancus ir tt. Žydai tą viską patys regėjo iš langų.

Žydai nuo 15 iki 40 metų anžiaus slapstėsi miškuose, bijodami, kad vokiečiai nesumintų juos ir rekrūtus kariumenėi. Kiti žydai slaptai nešiojo jiems į miškus valgyti. Ape vokiečių bėgimą tie besislapstą žydai darsi protėjo tik tada, kuomet pasirodinėti ėmė pavieniai vokiečių pabėgėliai, kurie besislėpdami nuo kazokų landžiojo po krūmus. Toliau iki pat Kelmės po miškus slapstėsi daugiau per tūkstantį vokiečių kareivių, kuriuos vėliau kazokai po vienam išgaudė.

Už Tytavėnų vokiečius užtiko naktis ir vokiečiai ėmė sau šviesti kelią bėgimui padėdami kaimus. Taip tai jie padegė Bulavėnus, Melingėnus, Fabrikus, Papušynę, Laukgalius, Mosteikius ir tt. Kelias pasisuka ant Kelmės laukų. Dabar jis pažymėtas ilga vyrtine degusių ir pelenu, kur seniau buvo kaimai. Virš 1000 gyventojų neteko pastogės.

Iš Vasilškės pavažiavom toliau. Staiga pasigirdo garsas vakarinės maldos: „Gelbėk Viešpatie Tavo žmones“ ir „Tėve Mūsų“, giedami rusų kareivių. Tai rusų abazas vėl traukės nuo Žaiginės... Suvoikin.

*****

Įn gerbiamas nares.

AMERIKOS LIETUVIŲ R. K. MOTERŲ SAJUNGOS.

Susitvėrus Moterų Sąjungai 13 gruodžio 1914 m. gerbiamos tenai susirinkusios narės išrinko mane į taip augantą vietą t. y. likti Centro Raštininke Katalikiškos Moterų Organizacijos iki pirmam Seimui, kuris įvyko birželio 29—30, 1950. Per pastaruosius mėnesius Sąjunga priaugo prie \$541.69 pinigais, pilnų kuopų ir suvirš 400 narių. Tas parodo kad mūsų merginos ir moteris supranta sąjungos vertę. Per pirmąjį Moterų Seimą tapau aprinkta Centro raštininke. Taigi gerbiamos narės, žinoma kiek vienoje organizacijoje pradžia sunki, bet su Dievo pagalba ir jūsų padėjimu tikiuosi kad kita meta per Seimą turėsime ne 400 narių, bet tris syk tiek ar daugiau. Taigi merginos ir moteris kurios turite liuosėsio laiko, tverkite kuopas po aplinkinius miestelius, agituokite už sąjungą kiek galint. Pirmąsykite savo motinas, dukteris, seseris ir pažįstamas, tokiu būdu remsite savo katalikišką organizaciją, o ne svetimtautišką.

Dabar laikas, nes per pirmąjį Moterų Seimą tapo svarstyta ir nutarta kad instojimo mokesči palikti per pus ligi Naujų Metų, dabar gera proga prikaltinti merginas ir moteris nes įtojimo mokesčiai sumažinta. Taigi čia jus gerbiamos narės Moterų Sąjungos padėsite Sąjungai augti ir didintis narių skaičiuje. Aš-gi iš savo pusės kaip Centro Raštininkė pasistengsiu Jums padėti kaip galint, atsakinėdama jūsų laiškus, taip kad darbas organizavimo būtų netrukdomas.

Jeigu kokie skyriniai Sąjungos yra jums neaiškūs, malonėkite pranešti, o aš jums paaiškinsiu su mielu noru.

Prie darbo visos ir taip darbuokimės kad ant antro Seimo Moterų Sąjungos neskambebūj Centro raštininkės raportas 400 narių, bet ketveriopai tiek ar daugiau.

Mohika L. Gurinskaitė.

A.L.R.K. Moterų Sąjungos Centro Raštininkė.

Geriausii 5c. Plain-End Cigaretai Amerikoje

Parduodami visų parduavėjų visur.

Fountain Plunksna su kabluku, auksinė, gvarantuota 14K.
 Dykai už 75 cietus Kuponus arba Pakelių Priešakius.

Gvarantuota 1 metais per America Clock Co.

Kišoninis Peilis. 2 Geležtės.
 Dykai už 60 cietų Kuponų arba Pakelių Priešakių.

Slapkite kuponus laikovose ne (per-cel post) arba ekspresu apmokėtat, pas
 ZIRA DEPARTMENT
 95 First St., Jersey City, N. J.

Už 125 K. u p o-
 ruiš. Ar-
 ba Pak-
 elių Prie-
 šakius.

(Ši dovana bus dodama iki Dec. 31, 1915)

Nukenkinimas šv. Stepono, pirmo kankinio.

Artistiškas Lietuvio F. R. Bogdano paveikslas.

Nužudymas pirmo kankinio šv. Stepono

formate 16 colių aukščio, 20 colių pločio, fotografiškai rusvu sepio procesu atliktas
 DIDELIUOSE AUKSINIUOSE REMUOSE.

Galima ingyti tik už 3 dolerius (\$3.50 ant išmokesčio)

Mažas pelnas bus sunaudotas labdarai (įvykinimui kun. Gimzauso stipendijos prie „Ziburto“ mergaičių gimnazijos Marijampolėje ir šv. Kazimiero stipendijos prie Brooklyne vyskupijos klasiškos gimnazijos — Petit Seminaire.

Parsidnoda:

„ZVAIGZDES“ REDAKCIJOJE, 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.
 ir 416 Hooper St., Brooklyn N. Y.

PAS J. BERNATAVICIŲ, Perry Ave, Maspeth, L. I., N. Y.
 K. GALCIU, Greenpoint Ave., Long Island City, L. I., N. Y. teipgi
 Long Island'o Salos miestų (Sag Harbor, Greenpoint) lietuviai gali gauti tą pa-
 veikslą pas p.p. Jos. Mineiką, ri Kost. Bartašių.

Keliantjančių pardavinėtoju, turinčiu anašto igaliojimą nuo kun. A. Miluko yra p. P. MIKA-
 LAUSKAS iš So. Boston, Mass.

